

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 439/2011

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. decembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. M. B., Ž., zastúpenej A. k. JUDr. M. B., s. r. o., Ž., vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 360/01 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Mgr. M. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 360/2001 p o r u š e n é b o l o .

2. Mgr. M. B. priznáva finančné zadostučinenie v sume 4 000 € (slovom štyritisíc eur), ktoré je Okresný súd Martin povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Martin je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia Mgr. M. B. v sume 314,18 € (slovom tristoštrnásť eur a osemnásť centov) na účet A. k. JUDr. M. B., s. r. o., Ž., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. júla 2011 doručená sťažnosť Mgr. M. B., Ž. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej A. k. JUDr. M. B., s. r. o., Ž., vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 360/01.

2. Sťažovateľka v podanej sťažnosti uviedla, že je účastníčkou konania (v procesnom postavení žalovanej vo 4. rade) o vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré sa začalo návrhom žalobkyne (obchodnej spoločnosti) zo 4. mája 1995. Konanie bolo vedené najskôr na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 9 C 339/95, neskôr bola vec prikázaná na prejednanie a rozhodnutie Okresnému súdu Čadca, kde bolo konanie vo veci vedené pod sp. zn. 6 C 988/98. Na základe podanej námietky zaujatosti sudcov Okresného súdu Čadca bola vec ďalej prikázaná na konanie a rozhodnutie okresnému súdu, kde je vedená pod sp. zn. 5 C 360/2001.

3. Sťažovateľka v sťažnosti uvádza: *„Týmto svojím podaním sa domáham na Ústavnom súde SR, aby rozhodol, že konanie u odporcu bolo zdĺhavé a bolo porušené moje právo na spravodlivý súdny proces.*

Ja, navrhovateľka Mgr. M. B. sa svojím podnetom podaným v zmysle článku 127 Ústavy SR domáham v podstate vydania uznesenia súdu, ktorým namietam porušenie mojich základných ľudských práv garantovaných v článku 48. ods. 2. Ústavy SR a čl. 6. zák. č. 209/1992 Zb. Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

4. Sťažovateľka ďalej v sťažnosti uvádza chronologický prehľad úkonov všeobecných súdov, ktoré konali vo veci, až po vydanie rozsudku sp. zn. 5 C 360/01 z 13. mája 2010, ktorým okresný súd návrh voči sťažovateľke ako žalovanej vo 4. rade zamietol. Na základe podaného odvolania Krajský súd v Žiline vydal 25. januára 2011 rozsudok sp. zn. 5 Co 287/2010, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa, čo sa týka sťažovateľky ako žalovanej vo 4. rade, zrušený a vec bola vrátená súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

5. Sťažovateľka vo svojej sťažnosti ďalej uviedla: *„Do pozornosti Ústavného súdu SR dávam tú skutočnosť, že od podania žalobného návrhu spísaného dňa 4. 5. 1995 napriek tomu, že od jeho podania uplynulo do dnešného dňa viac ako 16 rokov, nebolo právoplatne skončené konanie vo veci. Rozsudok odporcu bol vyhlásený opätovne dňa 13. 5. 2010 pod č. k. 5 C 360/01-733, teda po 9 rokoch odo dňa začatia konania v predmetnej veci u odporcu po jej prikázaní mu z dôvodu vhodnosti a opätovne bol z časti zrušený rozsudkom Krajského súdu Žilina č. k. 5 Co 287/2010-806 zo dňa 25. 1. 2011, ktorý mi však bol doručený dňa 10. 6. 2011 takmer až po 5 mesiacoch.“*

6. Podľa názoru sťažovateľky *„Nedostatočná sústredenosť odporcu na vec sa prejavuje aj v neefektívnom vykonávaní dôkazov, najmä opakovanými výsluchmi účastníkov konania, žiadosťami o ich vyjadrenia často k tým istým skutočnostiam, čomu sa dalo pri správnej organizácii práce predísť... Z vyššie uvedeného je nepochybne zrejmé, že napriek tomu, že vo veci boli vykonávané niekoľko krát tie isté dožiadania na prvostupňovom súde, nebolo pojednávané bez zbytočného odkladu, i keď išlo o vec, ktorá v prvom stupni mala byť rozhodnutá čo najskôr, pretože v čase, pokiaľ bol žalobkyňou podaný žalobný návrh na zaplatenie bezdôvodného obohatenia vec, ktorá bola staršia ako 6 mesiacov sa považovala za vec reštančnú.“*

Na základe vyššie uvedených skutočností mám za to, že v konaní tohto prvostupňového súdu došlo k neprimeraným, neodôvodneným a značným prietahom v konaní vedenom pod č. k. 5 C 360/01, po doručení žalobného návrhu spísaného dna 4. 5. 1995 príslušnému súdu a neskôr v roku 2001 odporcovi.“

Sťažovateľka uviedla, že súhlasí s tým, aby bolo upustené od ústneho pojednávania vo veci, pretože je toho názoru, že nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

7. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Právo Mgr. M. B., trvalé bytom Ž., priznané čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, v konaní vedenom na Okresnom súde v Martine, pod sp. zn. 5 C 360/01, aby sa vec prerokovala bez zbytočných prietahov a právo na spravodlivý súdny proces, boli porušené.

Mgr. M. B. sa priznáva primerané zadosťučinenie vo výške 53 110,24 € (slovom: päťdesiattri tisíc stodesať EUR, dvadsaťštyri centov), ktoré je odporca - Okresný súd Martin povinný zaplatiť sťažovateľke Mgr. M. B., v lehote dvoch mesiacov od vydania nálezu Ústavného súdu SR.

Odporca Okresný súd Martin je povinný zaplatiť trovy právneho zastúpenia Mgr. M. B. na účet právnej zástupkyne, A. k. JUDr. M. B., s. r. o., a to v lehote 15 dní od právoplatnosti nálezu.“

8. Predsedníčka okresného súdu vo vyjadrení k sťažnosti sp. zn. Spr 865/11 z 26. októbra 2011 k priebehu namietaných konaní vedených okresným súdom okrem iného uviedla: *„Chronológia úkonov súdu a účastníkov konania bola nasledovná*

22. 08. 2001 - Okresnému súdu Martin postúpený spis z Okresného súdu Čadca

06. 09. 2001 - žiadaný spis z Okresného súdu Čadca zn. 6 C/895/98

20. 11. 2001 - súdu doručený žiadaný spis

09. 01. 2001 - žiadosť právneho zástupcu odporcu spojený so štúdiom spisu

04. 04. 2003 - vytyčený termín pojednávania na deň 30. 05. 2003

23. 05. 2003 - súdu doručená žiadosť navrhovateľa o odročenie pojednávania z dôvodu práceneschopnosti

09. 6. 2003 - vytyčený termín pojednávania na 19. 09. 2003

19. 09. 2003 - súd vykonal pojednávanie, odročené na žiadosť právnej zástupkyne odporcu za účelom vyhotovenia písomného vyjadrenia k návrhu

28. 10. 2003 - výzva adresovaná navrhovateľovi za účelom vyjadrenia sa k písomnému stanovisku odporcu

18. 02. 2003 - vytýčený termín pojednávania na deň 19. 03. 2004

26. 02. 2004 - súdu doručené ospravedlnenie právneho zástupcu odporcu 15. 03. 2004 - vytýčený termín pojednávania na deň 19. 04. 2004

19. 04. 2004 - pojednávanie odročené za účelom znaleckého dokazovania a predloženia dokladov

24. 05. 2004 - súd vydal uznesenie o ustanovení znalca 23.08.2004 - spis doručený znalcovi

08. 10. 2004 - žiadosť znaleckej organizácie o predĺženie lehoty na vypracovanie znaleckého posudku

30. 06. 2004 opätovne súdu doručená žiadosť znaleckej organizácie o predĺženie lehoty na vypracovanie znaleckého posudku

16. 01. 2006 - súdu doručený znalecký posudok

23. 01. 2006 - vytýčený termín pojednávania na deň 22. 03. 2006

22. 03. 2006 - pojednávanie odročené za účelom predloženia spisu Ústavnému súdu Slovenskej republiky Košice

10. 04. 2006 - spis vrátený

11. 04. 2006 - výzva právnemu zástupcovi navrhovateľa - upresniť okruh účastníkov na strane odporcu

výzva právnemu zástupcovi odporcu - špecifikovať námietky na znaleckú organizáciu k vypracovanému znaleckému posudku

03. 05. 2006 - uznesenie o priznaní znalečného

09. 05. 2006 - zaslané otázky právneho zástupcu odporcu - znaleckej organizácii

24. 05. 2006 - postúpený návrh právneho zástupcu odporcu na zrušenie predbežného opatrenia Okresného súdu Žilina

13. 06. 2006 - opravné uznesenie - k uzneseniu zo dňa 03. 05. 2006 (znalečné) 10. 07. 2006 - urgovaná znalecká organizácia

08. 8. 2006 - vyjadrenie znaleckej organizácie k námietkam

19. 09. 2006 - vyjadrenie zaslané právnenmu zástupcovi navrhovateľa, právnenmu zástupcovi odporcu

29. 09. 2006 - vyjadrenie právneho zástupcu navrhovateľa

30. 10. 2006 - vyjadrenie právneho zástupcu odporcu

06. 11. 2006 - prípis právnenmu zástupcovi odporcu

26. 11. 2006 - návrh na doplnenie znaleckého dokazovania právnenm zástupcom odporcu

dňa 05. 12. 2006 - vytýčený termín na deň 17. 01. 2007

17. 01. 2007 - odročené pojednávanie za účelom výsluchu svedkov na deň 08. 03. 2007

Na výslovnú žiadosť právneho zástupcu navrhovateľa a právneho zástupcu odporcu - vykonané doplnené znalecké dokazovanie.

25. 01. 2007 - žiadaná znalecká organizácia o doplnenie znaleckého posudku

08. 03. 2007 - pojednávanie odročené do vypracovania doplnku znaleckého posudku

20. 08. 2007 - urgovaný znalec

01. 10. 2007 - uznesenie na doplnenie posudku

06. 09. 2007 - odpoveď znalca

28. 01. 2007 - urgovaný znalec

08. 02. 2008 - doplnok znaleckého posudku doručený Okresnému súdu Martin

25. 02. 2008 - doplnok doručený právnenmu zástupcovi navrhovateľa, právnenmu zástupcovi odporcu

10. 03. 2008 - vytýčený termín na 16. 04. 2008

pojednávanie dňa 16. 4. 2008 odročené za účelom vyhlásenia rozsudku

21. 04. 2008 - vyhlásený rozsudok

13. 05. 2008 - podané odvolanie navrhovateľa a odporcu

- 30. 06. 2008 - uznesenie - priznanie znalečného

28. 07. 2008 - spis predložený Krajskému súdu v Žiline

10. 07. 2009 - vrátený spis z KS ZA - v časti rozsudok zrušený

14. 07. 2009 - rozhodnutie KS ZA doručované účastníkom konania

-16. 07. 2009 - vytýčený termín pojednávania 23.09.2009

-23. 9. 2009 - pojednávajúce odročené na neurčito - právna zástupkyňa navrhovateľa žiadala lehotu na rozšírenie okruhu účastníkov konania a úpravu návrhu

-30. 9. 2009 - podaný návrh právnu zástupkyňou navrhovateľa

-26. 10. 2009 - uznesenie o pripustení zmeny návrhu na začatie konania a rozšírenie účastníkov konania

23. 11. 2009 - opravné uznesenie

11. 01. 2010 - vytýčený termín pojednávania 11. 02. 2010

11. 2. 2010 - odročené pojednávajúce na neurčito z dôvodu, že právna zástupkyňa navrhovateľa na pojednávani predložila písomné vyjadrenie a toto bolo potrebné preštudovať súdom a právnu zástupkyňou odporcu

16. 02. 2010 - procesné rozhodnutie o úprave návrhu

18. 03. 2010 - vytýčené pojednávajúce na 22. 04. 2010

22. 04. 2010 - pojednávajúce odročené za účelom vyhlásenia rozsudku

22. 4. 2010 - rozsudok doručený PZN, PZO

- podané odvolanie PZN, PZO

Od vydania Nálezu Ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 249/2010 zo dňa 09. 11. 2010 doručenému Okresnému súdu Martin dňa 27. 12. 2010 na súde prvého stupňa neboli vykonávané žiadne úkony, pretože sa spis od 18. 08. 2010 nachádzal na odvolacom Krajskom súde Žilina a tunajšiemu súdu bol vrátený dňa 22. 06. 2011, ktorým odvolací súd rozsudok okresného súdu potvrdil v časti, v ktorej súd uložil odporcovi v rade 1) povinnosť zaplatiť navrhovateľovi sumu 9.457,99 € so 17,6 % úrokom z omeškania od 21. 06. 1997 do zaplataenia, odporcovi v rade 2) povinnosť zaplatiť navrhovateľovi sumu 9.457,99 € so 17,6 % úrokom z omeškania od 21. 06. 1997 do zaplataenia a odporkyni v rade 3) povinnosť zaplatiť navrhovateľovi sumu 17.985,69 € so 17,6 % úrokom z omeškania od 21. 06. 1997 do zaplataenia a to všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Rozsudok okresného súdu v časti výroku, v ktorej súd návrh navrhovateľa voči odporcom v rade 1) - 3) vo zvyšnej časti zamietol, ponechal nedotknutý. Rozsudok okresného súdu v časti, v ktorej súd návrh navrhovateľa voči odporcom v rade 4) - 11) zamietol, zrušil a v tejto časti vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie. O trovách celého konania má rozhodnúť prvostupňový súd samostatným uznesením.

Po vrátení spisu prvostupňový súd dňa 27. 06. 2011 vytýčil termín pojednávania na deň 13. 09. 2011.

Na pojednávani dňa 13. 09. 2011 bolo predložené vyjadrenie právnej zástupkyne navrhovateľa vtom smere, že vo vzťahu k odporcom v rade 9), 10), 11) nemohla vyčíslit' uplatnený nárok, pretože nedisponovala dedičským rozhodnutím na preukázanie podielu nadobudnutého z dedičstva po neb. I. B. Dedičské rozhodnutie jej bolo doručené na pojednávani dňa 13. 09. 2011 s tým, aby upravila svoj podaný návrh vo vzťahu k odporcom v rade 9), 10) a 11) a po dohode s účastníkmi konania, kedy v ich dispozícii bolo možné najskôr prísť na súd na ďalšie pojednávanie až 13. 10. 2011, bolo toto odročené na tento dátum s predpokladom rozhodnutia vo veci samej. Súčasne na pojednávani konanom dňa 13. 09. 2011 J. B. tvrdila, že vo vzťahu k navrhovateľovi zaplatila čiastku 9.458 €, čo však nevedela preukázať žiadnym spôsobom a právna zástupkyňa navrhovateľa nemala informáciu o zaplatení žalovanej sumy. Vo veci bol vytýčený termín pojednávania na deň 13. 10. 2011.

Na pojednávani konanom dňa 13. 10. 2011 sťažovateľka uznala nárok navrhovateľa v časti istiny (chcela ho zaplatiť aj za dcéru - odporkyňu v rade 5), Súd vo veci vyhlásil v uvedený deň nasledovný rozsudok:

Odporca v rade 4/ je povinný zaplatiť navrhovateľovi sumu 1 720,41 € so 17,6 %-ným úrokom z omeškania ročne od 21. 6. 1997 do zaplatenia, odporca v rade 5/ sumu 5 898,95 € so 17,6 %-ným úrokom z omeškania ročne od 21. 6. 1997 do zaplatenia, odporca v rade 6/ sumu 612,88 € so 17,6 %-ným úrokom z omeškania ročne od 21. 6. 1997 do zaplatenia, odporca v rade 7/ sumu 612,88 € so 17,6 %-ným úrokom z omeškania ročne od 21. 6. 1997 do zaplatenia, odporca v rade 8/ sumu 612,88 € so 17,6 %-ným úrokom z omeškania ročne od 21. 6. 1997 do zaplatenia, odporca v rade 9/ úrok z omeškania vo výške 17,6 % ročne od 21. 6. 1997 do 23. 6. 2011 zo sumy 3 087,10 €, odporca v rade 10/ úrok z omeškania vo výške 17,6 % ročne zo sumy 3 185,45 € od 21. 6. 1997 do 23. 6. 2011, odporca v rade 11/ úrok z omeškania vo výške 17,6 % ročne od 21. 6. 1997 do 23. 6. 2011 zo sumy 3 185,45 €, to všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Súd konanie voči odporcovi v rade 9/ v časti istiny 3 087,10 €, voči odporcovi v rade 10/ v časti istiny 3 185,45 € a voči odporcovi v rade 11/ v časti istiny 3 185,45 € zastavuje. Vo zvyšnej časti

súd návrh navrhovateľa zamieta. O trovách konania bude rozhodnuté samostatným rozhodnutím.

Rozsudok bol expedovaný dňa 24. 10. 2011, doposiaľ nenadobudol právoplatnosť.

Po právnej stránke bol spor zložitý, vyžadujúci si zabezpečenie a predloženie viacerých dôkazov, jednotlivé úkony súdu systematicky smerovali k rozhodnutiu vo veci samej. Prihliadané bolo na všetky návrhy účastníkov konania na vykonanie dokazovania (námietky k znaleckému posudku, výsluch svedkov, návrh na doplnenie znaleckého posudku).“

Predsedníčka okresného súdu v závere podania uviedla, že netrvá na ústnom pojednávaní pred ústavným súdom.

9. Ústavný súd upustil so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

1. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

2. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

3. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

4. Podľa § 30 os. 2 zákona o ústavnom súde od ústneho pojednávania môže ústavný súd so súhlasom účastníkov konania upustiť, ak od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

5. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

6. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, v náleze vysloví, ktoré základné právo alebo sloboda a ktoré ustanovenie ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy sa porušili, a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom sa základné právo alebo sloboda porušili.

7. Podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov.

8. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

9. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľke do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

III.

1. Podstatou sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 360/01 bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd zistil, že vo vzťahu k namietanému postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 360/01 už ústavný súd rozhodol nálezom sp. zn. III. ÚS 49/06 a nálezom sp. zn. III. ÚS 249/2010 (sťažnosti boli podané inými účastníkmi konania pred okresným súdom).

2. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 305/2010).

3. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1

dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01).

4. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

5. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02) zohľadňoval tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníkov súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

6.1. Pri hodnotení podľa kritéria zložitosti veci vedenej pod sp. zn. 5 C 360/2001 ústavný súd poukazuje na svoj nález sp. zn. III. ÚS 249/2010, keď konštatoval, že spory o vydanie bezdôvodného obohatenia nie sú právne zložité a existuje k nim aj stabilizovaná judikatúra všeobecných súdov, aj keď skutkovo, ako to vyplýva zo súdnej praxe, spravidla predpokladajú znalecké dokazovanie. Na dĺžku tohto konania malo vplyv zisťovanie a ustálenie skutkového stavu veci, ako aj to, že v priebehu konania vyvstala potreba

vykonať znalecké dokazovanie a bolo nutné vypočúť aj viacerých svedkov. Ústavný súd však konštatuje, že žiadna skutková zložitosť veci nemôže ospravedlniť doterajšiu dĺžku tohto konania pred okresným súdom.

6.2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka je účastníčkou tohto konania až od roku 2006, keď vstúpila do konania namiesto doterajšieho účastníka MUDr. V. B. Ústavný súd nezistil žiadne závažné skutočnosti, z ktorých by bolo možné vyvodiť, že sťažovateľka prispela k doterajšej dĺžke konania pred okresným súdom a ktoré by mali byť osobitne zohľadnené na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k prieťahom.

6.3. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedených konaniach došlo k zbytočným prieťahom, bol postup okresného súdu.

Sťažovateľka je účastníčkou tohto konania takmer 6 rokov, pričom konanie je vedené na dvoch stupňoch súdov (konanie však začalo už v roku 1995, pozn.). V čase od 28. júla 2008 do 10. júla 2009 a od 18. augusta 2010 do 22. júna 2011 sa spis nachádzal na krajskom súde, pričom tieto obdobia nemožno pričítať na vrub nečinnosti okresnému súdu.

Ústavný súd už v náleze sp. zn. III. ÚS 249/2010 konštatoval, že postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 360/2001 súvisiaci so znaleckým dokazovaním možno považovať za neefektívny. Dňa 24. mája 2004 ustanovil znaleckú organizáciu, ktorá spracovala znalecký posudok až 16. januára 2006, nie v lehote stanovenej okresným súdom. Okresný súd navyše znalecké dokazovanie musel nariadiť hneď opakovane druhýkrát a doplnok k znaleckému posudku mu bol po viacerých urgenciách predložený až vo februári 2008. Okresný súd teda nepostupoval pri nariadovaní znaleckého dokazovania dôsledne a vopred nekonzultoval objektívnu možnosť podania posudku, čím v konaní vznikli zbytočné prieťahy.

V konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 360/2001 okresný súd trikrát rozhodol. Prvý rozsudok okresného súdu z 21. apríla 2008 v napadnutej časti krajský súd zrušil uznesením sp. zn. 5 Co/245/2008 z 28. októbra 2008 z dôvodu, že účastníkom konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom v zmysle § 221 písm. f) OSP. Druhý rozsudok okresného súdu z 13. mája 2010 krajský súd v konaní sp. zn. 5 Co/287/2010 z 25. januára

2011 v časti potvrdil, avšak v časti výroku voči odporcom vo 4. až v 11. rade zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, a to z dôvodu nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia, odňatia možnosti účastníkov konať pred súdom a nesprávneho právneho posúdenia veci. Ďalší rozsudok okresného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 5 C 360/2001 bol vydaný 13. októbra 2011. Konanie v čase doručenia sťažnosti nebolo právoplatne skončené.

Podľa názoru ústavného súdu občianske súdne konanie, ktoré trvá tak dlho, ako to bolo v danej veci, možno už len na základe jeho posúdenia v globále považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 6 ods. 1 dohovoru). Takáto zdĺhavosť konania totiž predlžuje stav právnej neistoty dotknutej osoby do tej miery, že sa jej právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (m. m. I. ÚS 39/00, I. ÚS 66/03, III. ÚS 113/07). Ústavný súd berúc do úvahy doterajšiu dĺžku namietaného konania konštatuje, že z ústavnoprávneho hľadiska je neakceptovateľné, aby účastník konania musel čakať na právoplatné meritórne rozhodnutie všeobecného súdu viac ako 16 rokov, i keď v konkrétnom prípade sťažovateľky je jej účasť v konaní „len“ šesť rokov. Navyše, ústavný súd dodáva, že tak, ako bolo uvedené, ústavný súd vo vzťahu k označenému konaniu rozhoduje už tretíkrát o porušení základných práv jeho účastníkov.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd preto vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 5 C 360/2001.

IV.

1. Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

Pokiaľ ide o príkaz ústavného súdu, aby okresný súd vo veci konal, aj napriek zisteniu ústavného súdu, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky

na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, neprikázal mu konať bez zbytočných priet'ahov v tejto veci vzhľadom na to, že táto povinnosť mu už bola uložená nálezom sp. zn. III. ÚS 49/06 z 5. apríla 2006 (m. m. IV. ÚS 187/05, IV. ÚS 45/07, IV. ÚS 99/07).

2. Sťažovateľka žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 53 110,24 € z dôvodov uvedených v sťažnosti poukazujúc najmä na dlhotrvajúcu právnu neistotu.

3. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

4. Vzhľadom na doterajšiu dobu posudzovaného súdneho konania, jeho priebeh, dosiahnuté výsledky, podiel sťažovateľky a mieru zavinenia okresného súdu na vzniknutých priet'ahoch v posudzovanom konaní, a v neposlednom rade aj vzhľadom na nerešpektovanie príkazu konať bez zbytočných priet'ahov uložených predchádzajúcim nálezom ústavného súdu (III. ÚS 49/06 a III. ÚS 249/2010) ústavný súd považoval priznanie sumy 4 000 € sťažovateľke za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

5. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

6. Podľa § 31a zákona o ústavnom súde sa na konanie pred ústavným súdom použijú primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

7. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní úhrady trov konania priznal úspešnej sťažovateľke úhradu trov konania v uplatnenom rozsahu, t. j. za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a b) a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Odmena za jeden úkon právnej služby predstavuje v roku 2011 sumu 123,50 €, režijný paušál sumu 7,41 €, a teda za dva úkony právnej služby bola odmena a paušálna náhrada hotových výdavkov ustálená na sumu 261,82 €, ktorú bolo potrebné podľa § 18 ods. 3 vyhlášky ešte zvýšiť o daň z pridanej hodnoty (20 %), tá predstavuje sumu 52,36 €, preto celkové trovy konania priznal ústavný súd sťažovateľke v celkovej sume 314,18 €.

8. Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

9. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. decembra 2011